

بنده این است که چون کلیه مستخدمین شامل هر دو طبقه می شود خوب است بهمان کلمه مستخدمین اکتفا شود و کلمه مستشاران از اینجا حذف شود و اگر در يك موقعی مقتضی شد و مصالح مملکت اجازه داد خود کلمه مستخدم شامل مستشار هم خواهد شد ولی بنده شخصاً عقیده ندارم بمنوان مستشار اشخاص را جلب کنیم باین جهت حذف کلمه مستشار را تقاضا میکنم و پیشنهادی هم کرده ام

مخبر - بعقیده بنده لفظ مستشار بودنش بهتر است شاید موقعی می شود که مستشار لازم می شود آنوقت باید دست دولت بسته باشد بهلاوه مستشار کنتراش به مجلس خواهد آمد اگر مجلس صلاح دانست می گوید مستشار باشد و اگر لازم نداشت کنتراش را رد میکند

رئیس - آقای تدین (اجازه)

تدین - لازم نیست ما يك کلمه که احتمال می دهیم در يك موقعی لزوم پیدا خواهد کرد و بعقیده بنده هیچوقت صلاح ایران نخواهد بود مستشار بی اورد در قانون ذکر کنیم

همان کلمه مستخدمین کافی است
رئیس - آقای تدین پیشنهاد کرده اند لفظ مستشار حذف شود ارسال می شود بکمیسیون جلسه آتی روز یکشنبه چهار ساعت قبل از ظهر دستور اولاً لایحه راجع به سیم کشی بین کردند و قره تو ثانیاً بقیه شود اول در همین قانون

حائری زاده - اگر صلاح میدانند رایورت کمیسیون مبتکرات راجع بانتراع حکومت ابرقوا از اصفهان هم جزئی دستور بشود

رئیس - چون شعبات باید امروز تجدید شود بقره معین می شود هر شعبه پانزده نفر خواهد بود غیر از شعبه پنجم و ششم

آقایان منتصر الملک و امیر ناصر بقرار ذیل استقراع نمودند

شعبه اول - آقایان وکیل الملک . رکن الملک . شیخ الاسلام ملایری . آصف الممالک . حاج شیخ محمد حسن کروی . حاج میرزا عبدالوهاب بیان الملک . آقا میرزا علی کازرونی . سردار مفخم . تدین . ناظم العلماء . ملایری صدرالسلام . فتح الدوله . سلیمان میرزا

شعبه دوم - آقایان لسان الملک حاج سید محمد باقر دستغیب . صمصام السلطنه . مومن السلطنه . حاج شیخ اسدالله . منتصر الملک . آقا میرزا هاشم آشتیانی . عمید الممالک . سالار معظم نصرت الدوله . سلطان العلماء . آقا میرزا شهاب الدین صدرائی . غضنفر خان

شعبه سوم - آقایان شیخ المراقین زاده . آقا سید محمد تقی طباطبائی . امیر ناصر . عدل السلطنه . آقا میرزا محمد نجات . حاج میرزا اسدالله خان . حاج میرزا علی محمد دولت آبادی . عماد السلطنه خراسانی . جلیل الملک . حاج میرزا تقی خان نائینی . نصیر السلطنه . آقا میرزا ابوالقاسمخان قیو ضات . محمد ولی میرزا حاج سیدالمحققین

شعبه چهارم - آقایان آقا سیدفاضل رفعت الدوله . اقبال السلطان . آقا سید حسن مدرس . آقا میرزا ابراهیم قمی سردار معظم کردستانی . آقا میرزا محمد صادق طباطبائی . بهاء الملک . ناظم دفتر آقا میرزا طاهر تنبکابانی . آقا سید کاظم یزدی . معتمدالتجار . امین الشریعه و قار الملک

شعبه پنجم - آقایان سهام السلطان مساوات . نظام الدوله . دکر لقمان . حاج مغبر السلطنه . حائری زاده . قوام الدوله . حاج میرزا مرتضی . شریعتمدار کرمانی . ملک الشعراء . آقا سید یعقوب مستوفی الممالک . آقا شیخ ابراهیم زنجانی معتمد السلطنه

شعبه ششم - آقایان رئیس التجار محمد هاشم میرزا . ارباب کیخسرو . آقا شیخ محمد حسن سعادت . سردار جنک . حاج امین التجار . آقا سید حسین خان بلوچ . محقق العلماء . مستشار السلطنه . آقا میرزا ابراهیم خان . ملک آرائی . مومن الملک . احتشام الدوله نصیردیوان . شیخ الاسلام اصفهانی

رئیس - اسامی که بشعبه اوردوم و سوم و چهارم باید اضافه شود از قرار ذیل استقراع بعمل آمد

شعبه اول - آقا میرزا سید حسن کاشانی

شعبه دوم - آقای بیان الدوله

شعبه سوم - آقای عماد السلطنه اصفهانی

شعبه چهارم - آقای سید الملک رئیس - این شعبه هاروز یکشنبه قبل از تشکیل جلسه باید تشکیل به شود و هیئت رئیسه خود را معین کند و اعضائی هم که برای کمیسیون عرایض لازم است باید انتخاب شود

رئیس - ارباب کیخسرو (اجازه)

ارباب کیخسرو - بنده در برج توریک سوالی از وزارت مالیه کرده ام متأسفانه هنوز برای سؤال حاضر نشده اند و چون فوت وقت هر ساعت برخلاف مملکت می افزاید لذا شرح آنرا عرض می کنم و از مقام ریاست تقاضا می نمایم بوزارت مالیه بنویسید و تأکید کند که وزارت مالیه تحقیقات لازمه بعمل آورده و در صورتی که این مسئله حقیقت

داشته باشد جلو گیری کنند چون یکی از مسائل حیاتی مملکت است طلای ما را که در مواقع خودش از مملکت ما خارج کردند و بجای آن نقره بملکت وارد نمودند حالیه نقره را هم خارج و در عوض مس بملکت وارد می کنند از قراریکه بنده می شنوم مدتی است يك پنجهزارهائی نقره در روسیه مسكوك می شود که یکطرف آن غیر و خورشید و یکطرف آن بحروف روسی سکه خورده است و عقیده خود روسها این است که این پنجهزارهها صدی پنجاه و دو مس و صدی چهل هشت نقره دارد در صورتی که اینطور نیست و آن پنجهزارهها رابه مسك زده اند صد هفتاد و پنج مس و صد بیست و پنج نقره دارد و در سرحدات با تر کمنها که معامله می کنند چون آنها باین مسئله پی برده اند در وقت معامله صدی سی تخفیف می دهند یعنی هفتاد تومان جنس می خرند و صد تومان از آن پنجهزارهها می دهند و همچنین آنچه دوهزاری نقره در مملکت است جمع می کنند و می فرستند به آنجا و در آنجا بهمین ترتیب سکه می زنند و برمی گردانند بدیهی است اگر این مسئله صحیح باشد معلوم نیست سرانجام این کار بکجا خواهد کشید این است که بنده استدعا دارم بوزارت مالیه نوشته شود اگر حقیقتاً این مطلب صحت دارد ورود این سکه در سرحدات جداً قدفن شود و از ورود آن جلو گیری کنند بهلاوه يك ترتیبی اتخاذ نمایند سکه های حاضر را هم که در دست مردم است به روسیه ممکن است جمع آوری نموده و از جریان بپندازند که بعدها يك خسارت مهمی متوجه مملکت و مردم نشود

رئیس - بوزارت مالیه تذکر داده می شود که زودتر برای جواب حاضر شود و این اطلاهائی را که جناب عالی دارید بنویسد تا بنده هم بوزارت مالیه بنویسم که زودتر در جلو گیری این کار اقدام شود

آقا میرزا ابراهیم قمی - بنده هم راجع بسد جاجرود که پانزده هزار تومان اعتبار داده است سوالی کرده ام چون مدتی است آقایان وزراء برای جواب حاضر نشده اند خواهش می کنم امر بفرمائید برای جواب حاضر شوند

رئیس - این یکی هم یادداشت میشود دیگر اظهاری نیست

اظهاری نشد (جلسه بکربع ساعت بعد از ظهر ختم شد)
مؤتمن الملک
جلسه ۱۱۳
صورت مشروح مجلس یوم یکشنبه هیجدهم سرطان ۱۳۰۱ مطابق سیزدهم ذی قعدة ۱۳۴۰
مجلس دوساعت و نیم قبل از ظهر به ریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید

صورت مجلس یوم پنجشنبه پانزدهم سرطان را آقای امیر ناصر قرائت نمودند رئیس - گویا نسبت بصورت جلسه مخالفی نباشد (گفته شد خیر)

رئیس - صورت جلسه تصویب شد . وزیر پست و تلگراف - سه فقره رایورت خیلی مختصر راجع بوزارت پست و تلگراف از کمیسیون بودجه بمجلس آمده و مدتی است طبع و توزیع شده است و گویا در سه جلسه قبل هم جزو دستور بود ولی مذاکره نشد و چون وقت زیادی لازم ندارد اگر آقایان موافقت می فرمایند هر سه این رایورت ها امروز از مجلس بگذرد

رئیس - آن لوایح کدام است وزیر پست و تلگراف - یکی اعتباری است از برای غرامات امانات پستی مسروقه که چهل و سه هزار تومان و کسری است و دوفقره دیگر برای سیم کشی های مابین کردند و قصر شهرین و یکی هم بین تربت و ترشیز رقم و آوه و ساوه و تمام اینها هم جزو دستور بود ولی در جلسه قبل مذاکره نشد

رئیس - لایحه اعتبار سیم کشی کرد جزو دستور است و دوفقره دیگر را هم اگر آقایان موافق باشند جزو دستور می شود (اظهار مخالفتی نشد)

رئیس - دوسه فقره تقاضای وجه هم بمجلس رسیده است که عرض می شود یکی پانزده هزار تومان و کسری برای مرمت ابنیه سلطنتی و دیگر تقاضای سالیانه سه هزار تومان از جعل کلک رانی شط کارون دروجه سادات کلانتری

یکی دوفقره دیگر هم راجع بعقوق تقاضای است سابقاً دو سه فقره تقاضای شهریه شده بود . یکی درباره اولاد يك نفر صاحب منصب و هفت نفر آزان که در خدمت دولت مقتول شده اند و دو فقره دیگر که کمیسیون بودجه رایورت آنرا داده بعرض آقایان میرسد

آقای منتصر الملک رایورت کمیسیون بودجه را بشرح ذیل قرائت نمودند

لوایح ۳۸۱۰ و ۲۶۱۸ و ۲۶۰۸ دولت در کمیسیون بودجه مطرح و نظر باینکه قانون استخدام از کمیسیون گذشته و در مجلس مطرح خواهد شد و نظر باینکه در موضوع لوایح مزبوره و نظایر آن بایستی يك اصل کلی اتخاذ شود کمیسیون بودجه مراجعه لوایح مذکوره دوقوق را بدولت تصویب و انتظار دارد که یا در ذیل قانون استخدام و یا در لایحه جداگانه اصلی که شامل موارد فوق الذکر و نظایر آن باشد اتخاذ و پیشنهاد نماید نصرت الدوله رئیس - رایورت کمیسیون راجع به سیم کشی کردند مطرح است

پس از اینکه این لایحه مطرح شد گفتیم موافق هستم در صورتیکه منافع تجارتي داشته باشد چون خط جنوب و غرب اتصالشان از مرکز است و در مرکز هم مطالب زیاد است مخابرات جنوب و غرب دو سه روز در مرکز می ماند و مضر است لذا برای منافع تجار محترم این سیم کشی خیلی خوب است و لازم است دولت این خرج را تحمل بکند که هم وسیله تحصیل اطلاعات دولت است و هم منافع تجار و این در صورتی خواهد بود که از کم به سواه آمده و از سواه به نوبران متصل بشود والا آوه محل کوچک است .

رئیس - از این می گذریم . قسمت سوم راجع بترتیب و ترشیز که هفت هزار تومان است آقای محمد هاشم میرزا محمد هاشم میرزا - بنده موافقم و بعد از يك مخالف عرایض خود را می کنم .

رئیس - آقای حاج سیدالمحققین (اجازه) حاج سیدالمحققین - بنده تا از طرف مجلس تفتیش کاملی در این اعتبار نشود مخالفم و مخالفت بنده هم نه از نقطه نظر عدم اعتماد بدولت است بلکه از این نقطه نظر است که حق مجلس محفوظ باشد وزیر پست و تلگراف - بنا هایت توفیر خدمت آقا عرض می کنم که مجلس وسیله تفتیش ندارد و تا به حال در اینگونه موارد مستقیماً دخالت نکرده است

آیا بچه وسیله تفتیش میکنند که این اعتباری که وزارت پست و تلگراف پیشنهاد کرده است صحیح است یا سقیم؟ مجلس وسیله برای این کار ندارد و در هیچ جای عالم هم سابقه ندارد که مجلس و پارلمان مستقیماً اینگونه تفتیشات را بنماید لهذا عرض می کنم چنین تفتیشی از برای مجلس شورای ملی ممکن الحصول نیست مطلب دیگر اینکه وزارت پست و تلگراف که این پیشنهاد را کرده است نهایت دقت را در تعیین این اعتبار بعمل آورده است و گمان می کنم هفت هزار تومان برای سیم کشی چنین خطی زیاد نباشد زیرا امروزه مصالح گران است مزد همه گران است سیم گران است مقرر گران است هفت هزار تومان برای این زیاد نیست؟

رئیس - آقای مدرس چطور؟ رئیس - تما نوبران باشد موافقم . رئیس - آقای کازرونی مخالفید؟ آقا میرزا علی کازرونی - خیر موافقم .

رئیس - آقای مدرس چطور؟ رئیس - تما نوبران باشد موافقم .

رئیس - آقای محقق الملماه محقق الملماه - بنده هم موافقم رئیس - پس کسی مخالف نیست؟ محمد هاشم میرزا - پس بساید در لایحه لفظ (به نوبران) اضافه بشود .

وزیر پست و تلگراف - بلی سهم کفی از کم به سواه و آوه و نوبران (گفته شد صحیح است) رئیس - سابقاً هم همینطور نوشته شده بود

رأی می گیریم باین قسمت چهار هزار و شصت تومان آقابانی که تصویب می کنند قیام نمایند .

اکثر نمایندگان قیام نمودند رئیس - تصویب شد - قسمت دوم از تهران به حضرت عبدالعظیم وورامین در این قسمت مخالفی نیست؟

وزیر پست و تلگراف - کمیسیون بودجه این قسمت را تصویب نکرده است چون کمیسیون تصویب نموده است بنده هم جدیتی ندارم .

رئیس - نظام نامه برای کلیه امور داخلی مجلس نوشته شده و هر کس به مجلس می آید باید در هایت نظام نامه را بکند . آقای کازرونی .

آقا میرزا علی کازرونی - بنده موافقم . رئیس - آقای سلطان الملماه سلطان الملماه - موافقم رئیس - آقای سید محمد تقی طباطبائی شما چطور آقا سید محمد تقی - بنده هم موافقم .

رئیس - آقا سیدالمحققین (اجازه) حاج سیدالمحققین - آقای وزیر فرمودند این تفتیش از دو نقطه نظر لازم نیست یکی عدم سابقه یکی نبودن وسایل تفتیش بنده عرض می کنم عدم سابقه نبودن وسایل تفتیش دلیل نمی شود که این حق را از مجلس شورای ملی سلب نمایند و باید مجلس ولو این که سابقه نداشته باشد برای اینکار وسایلی تهیه نماید و تفتیش کند .

وزیر پست و تلگراف - در جواب نماینده محترم توفیر عرض می کنم که مجلس شورای ملی حق نظارت در بودجه و مالیه مملکت را دارد ولی از طرف دیگر يك اصل دیگر هم هست که قوه قضائیه و مجریه و مقننیه از هم متفک هستند و نباید با هم دیگر تصادمی نمایند .

مجلس شورای ملی حق نظارت در بودجه مملکت را دارد ولی اگر مستقیماً تفتیش و نظارت در کار وزارت خانه ها بکند بالاخره هیئت مقننیه در وظایف هیئت مجریه دخالت کرده است و در هیچ جای عالم سابقه ندارد که هیئت مقننیه يك تفتیش و نظارت مستقیمی در کار وزارت خانه ها بکند اما موقعی که بودجه مملکت به مجلس می آید مجلس حق دارد نظارت و تفتیش در آنها بنماید .

ولی اگر مجلس شورای ملی در تمام جزئیات کار وزارت خانه ها دخالت کند نتیجه چه می شود؟

نتیجه این می شود که آنارشیست و هرج و مرج بیان می آید که بنده باین بیان ناقص خودم نمی توانم عرض کنم .

رئیس - آقای حاج سیدالمحققین (اجازه) حاج سیدالمحققین - آقای وزیر پست و تلگراف در فرمایشات خودشان احتیاط می فرمایند بنده عرض نکردم مجلس شورای ملی مداخله کند عرض کردم نظارت و تفتیش حق مجلس شورای ملی است و مداخله غیر از نظارت است و بنده عقیده ام این است اگر یکشاهی هم بخواهند در مملکت صرف نمایند مجلس شورای ملی باید نظارت داشته

باهد . رئیس - آقای محمد هاشم میرزا (اجازه) محمد هاشم میرزا - بنده خواستم راجع بجواب آقایان که می فرمایند تلگرافی خانه ترشیز نفه دارد یا ضرر عرض کنم که اهالی ترشیز که در ده سال قبیل پیشهاد کردند تلگراف خانه را خودشان دائر کنند و سیم بکشند فقط مخابراتشان مجانی باشد و قیمت تلگراف هائی که از اطراف آبجا می شود متملق بدولت باشد و فقط یک ربع از عایدات آنرا برای مخارج کافی میدانستند و حاضر شدند این پیشنهاد را بدولت کردند پس معلوم میشود بهیچوجه ضرر ندارد بلکه نفع هم دارد باین جهت خوب است آقایان زودتر رأی بدهند که هم از برای تجارت نفع دارد و هم از برای دولت .

رئیس - آقای تدین مخالفید تدین - بنده می خواستم جواب آقای وزیر را بدهم که آقای حاج سیدالمحققین جواب فرمودند .

رئیس - آقای حاج سیدالمحققین حاج سیدالمحققین - اصل سی و سوم هر يك از مجلسین حق تقصیر و تحقیق در امری از امور مملکت دارند .

رئیس - این مطلب يك قدری از موضوع خارج است بجهت اینکه دولت يك اعتباری می خواهد یا باید بگوید اعتبار دیگر هم هست که قوه قضائیه و مجریه و مقننیه از هم متفک هستند و نباید با هم دیگر تصادمی نمایند .

مجلس شورای ملی حق نظارت در بودجه مملکت را دارد ولی اگر مستقیماً تفتیش و نظارت در کار وزارت خانه ها بکند بالاخره هیئت مقننیه در وظایف هیئت مجریه دخالت کرده است و در هیچ جای عالم سابقه ندارد که هیئت مقننیه يك تفتیش و نظارت مستقیمی در کار وزارت خانه ها بکند اما موقعی که بودجه مملکت به مجلس می آید مجلس حق دارد نظارت و تفتیش در آنها بنماید .

ولی اگر مجلس شورای ملی در تمام جزئیات کار وزارت خانه ها دخالت کند نتیجه چه می شود؟

نتیجه این می شود که آنارشیست و هرج و مرج بیان می آید که بنده باین بیان ناقص خودم نمی توانم عرض کنم .

آیا به مصارف خود رسیده است یا خیر این دو موقع را قانون برای اجرای نظارت و تفتیش مجلس شورای ملی در قضایای مالیه مملکت پیش بینی کرده است حالا اگر خود مجلس يك وقتی بطور فوق العاده در يك مسئله بالاخص مصارف نظری داشته باشد می تواند نظر خود را اعمال کند ولی امروز در این اعتباری که برای سیم کشی خواسته اند باید دید اگر لازم است رأی بدهند بنده هم بمصرف می شود تفتیش کرد که این مبلغ بمصرف میرسد یا خیر؟ و این مذاکرات باید در موقعی که لایحه تفریح بودجه بمجلس می آید بشود و بیست و نهمین وجهی که تصویب کرده اند آیا بمصرف خود رسیده است یا خیر؟ و قاعده قانونی هم همین است

رئیس - آقای سلیمان میرزا کویا مخالفند سلیمان میرزا - این مطلبی که آقای حاج سیدالمحققین فرمودند يك اصل مسلم و ثابتی است و تنها منحصراً باعتبار سیم کشی نیست بلکه راجع بتمام اعتبارات است مجلس شورای ملی وقتی يك مسئله را تصویب می کند که مطابق قانون اساسی و قوانین مالیه دو مرتبه در آن تفتیش بشود یکی تفتیش در کمیسیون تطبیق حوالجات است که سابقه داشتیم و بدبخانه امروز نداریم در آنها باید ملاحظه کنند ببینند آیا این اعتباراتی که مجلس بوزیر داده است از ماده ۱۰۰ دیگر منتقل می شود و در موضوع دیگر مصرف میشود یا مطابق رأی مجلس بمصرف می رسد؟ و اگر مطابق رأی مجلس نباشد بهیچوجه آنرا تصدیق نخواهد کرد و بخترانه دار یا وزیر مالیه خواهد گفت مطابق فلان اصل و فلان اصل مذاق ندارند باین ترتیب حواله بگیرد یکی دیگر تفتیش مجلس در امر معاسبات است که ما یگان یگان قسم خورده ایم مادام که حقوق مجلس و مجلسیان مطابق قانون اساسی محفوظ باشد اگر باین عبارت قانون اساسی دقت کنیم می بینیم مطابق آن رفتار نشده زیرا حقوق مجلس و مجلسیان مطابق قانون اساسی محفوظ نیست مقصود این است که یکی از وسایل تفتیش مجلس دیوان معاسبات است که آن هم نیست و ما غالباً رأی هائی که در مجلس می دهیم بلی مطابق قانون اساسی پارلمانی بهیچ وجه مداخله در امور قوه اجرائیه ندارد ولی در هر امری از امور امی تو انیم تفتیش و نظارت بکنیم و آقای وزیر هم خودشان مخالف این قانون نیستند . بلی طرز این تفتیش را قانون اساسی معین کرده و در قانون اساسی دیوان معاسبات ذکر شده اما چه قاعده که سیزده ماه از هر مجلس می گذرد و هنوز تفرکی از برای این اصل از قانون نشده است . البته سیم کشی و وسائل تسهیل مخابرات و تجارت و ارتباط

شهرها لازم اسفهاما از طرف دیگر نظارت و کلا در امور مالیه لازم است بعقیده بنده ما باید دست دولت را از حیث مالیه بندیم و از هیچ يك از امور مالیه رأی ندهیم تا اینکه دولت لایحه تفتیش مجلس و تطبیق حوالجات و دیوان معاسبات را بمجلس بیاورد و ما که بيك قیام و فمود و يك وره سفید و کبود رأی می دهیم آنوقت مثل سد جاجرود نشود که این همه صحبت ها در اطراف می شود وظیفه ما نیست بگوئیم قیلا که يك لایحه تقاضای اعتباری را بمجلس می آورند برون تفتیش کنند اما از طرف دیگر وقتی ما می توانیم با اعتبار رأی بدهیم که چرخهای مشروطیت و تفتیش مجلس در امور مالیه بکار افتاده باشند

یعنی ما مطمئن باشیم این رأی که می دهیم در يك جا کمیسیون تطبیق حوالجات دقت می کند و اگر مدرسه کرج جز وزارت جنگ بشود وجوه آن جزء بودجه وزارت فوائد عامه مصرف نمی شود آنوقت بودجه مدرسه کرج که شش هزار تومان بوده است و زیر فوائدها هر کار بخواهد نمی تواند بکنند نمی تواند بودجه آنرا بمجلس می کند که مطابق قانون اساسی و قوانین مالیه دو مرتبه در آن تفتیش بشود یکی تفتیش در کمیسیون تطبیق حوالجات است که سابقه داشتیم و بدبخانه امروز نداریم در آنها باید ملاحظه کنند ببینند آیا این اعتباراتی که مجلس بوزیر داده است از ماده ۱۰۰ دیگر منتقل می شود و در موضوع دیگر مصرف میشود یا مطابق رأی مجلس بمصرف می رسد؟ و اگر مطابق رأی مجلس نباشد بهیچوجه آنرا تصدیق نخواهد کرد و بخترانه دار یا وزیر مالیه خواهد گفت مطابق فلان اصل و فلان اصل مذاق ندارند باین ترتیب حواله بگیرد یکی دیگر تفتیش مجلس در امر معاسبات است که ما یگان یگان قسم خورده ایم مادام که حقوق مجلس و مجلسیان مطابق قانون اساسی محفوظ باشد اگر باین عبارت قانون اساسی دقت کنیم می بینیم مطابق آن رفتار نشده زیرا حقوق مجلس و مجلسیان مطابق قانون اساسی محفوظ نیست مقصود این است که یکی از وسایل تفتیش مجلس دیوان معاسبات است که آن هم نیست و ما غالباً رأی هائی که در مجلس می دهیم بلی مطابق قانون اساسی پارلمانی بهیچ وجه مداخله در امور قوه اجرائیه ندارد ولی در هر امری از امور امی تو انیم تفتیش و نظارت بکنیم و آقای وزیر هم خودشان مخالف این قانون نیستند . بلی طرز این تفتیش را قانون اساسی معین کرده و در قانون اساسی دیوان معاسبات ذکر شده اما چه قاعده که سیزده ماه از هر مجلس می گذرد و هنوز تفرکی از برای این اصل از قانون نشده است . البته سیم کشی و وسائل تسهیل مخابرات و تجارت و ارتباط

معاسبات نیست باید باشد . بنده عرض نکردم نباشد راجع باین اعتبار هم بنده از اول عرض کردم این سیم کشی را اهالی محل تقاضا کرده اند و از برای رفاهت يك عده از موکلین آقایان است و ما ما هیبتی که باین پیشنهاد می دهیم از برای رفاه حال مردم است آقایان تصویب می فرمایند بفرمائید تصویب نمی فرمائید بفرمائید آن چیزی که بنده در جواب فرمایشات آقای حاج سیدالمحققین عرض کردم راجع به تصویب مستقیم بود بنده اینطور استنباط کردم که مقصود آقا این است از طرف مجلس يك تفتیش مستقیمی در موضوع بشود ولی بنده با هیچ مخالفتی در اصل موضوع ندارم .

رئیس - آقای سلیمان میرزا (اجازه)

سلیمان میرزا - بنده برای رفع سوء تفاهم عرض می کنم و خیال مشاخره هم ندارم فقط آن اصل مسلمی را که بنده عرض کردم آقای وزیر هم بآن موافقت و آن این است که کمیسیون تطبیق حوالجات و دیوان معاسبات و سایر چرخهای مشروطیت باید بکار افتد بنده هم با تسهیل وسائل مخابرات و تسهیل وسائل پستی و تلگرافی در راه آهن و طرق و شوارع موافقم و همه اینها باید در مملکت ما باشد لکن هر کدام از يك نظر اساسی صحبت می کنیم و هر دو هم حق می گوئیم و آقای حاج سیدالمحققین هم مطلب را بطور کلی فرمودند و حق هم فرمودند .

رئیس - پیشنهادی از طرف آقای حاج سیدالمحققین رسیده است قرائت بشود و رأی می گیریم

بمضمون ذیل قرائت شد بنده پیشنهاد می نمایم این قبیل اعتبارات در مجلس تصویب نشود تا کاملاً از طرف مجلس نظارت و تفتیش بشود .

رئیس - آقای حاج سیدالمحققین (اجازه)

حاج سیدالمحققین - مقصود بنده هم دیوان معاسبات و غیره بود و میخواستم عرض کنم که مجلس حقاً حق نظارت و تفتیش در بودجه مملکت را دارد و باید دیوان معاسبات تشکیل بشود تا مجلس بتواند در امور مالیه تفتیش نماید

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله - فرمایشاتی که آقایان در این زمینه فرمودند و بعد هم آقای حاج سیدالمحققین این پیشنهاد را فرمودند تمام اینها صحیح است و تصور نمی کنم کسی منکر باشد یعنی صریح قانون اساسی است که مجلس شورای ملی نظارت تام در امور مالیه دارد مجلس شورای

ملی در موقعی که دولت بودجه ها را به مجلس می آورد می تواند تفتیش کند و در موقعی هم که صورت تفریح بودجه را بمجلس می آورد در آنوقت هم می تواند تفتیش بکند و هیچکس نمی تواند جلوی عملیات مجلس را بگیرد امامی خواهم به بینم آیا این مطلب مانع از این است که پیشنهاد تقاضای دولت راجع باعتبار سیم تصویب بشود؟ و آیا هیچ مربوط باین قضایه هست؟ دولت برای خاطر آسایش عامه یا برای روابط نقاط مملکت با يك دیگر يك پیشنهادی کرده است و سیم کشی از يك نقطه راه به نقطه دیگر لازم دانسته است و عقیده بنده این است که بهترین مطالب همین مسئله سیم کشی است و مثلش راه می زنم اگر هر آینه سیم کمره و گلیابگان امتداد نداشت در قضیه حمله الوار دولت خیردار می شد پدر مردم در آمده بود چون سیم امتداد داشت باین جهت دولت زودتر اطلاع حاصل کرد و توانست يك اقدامی بنماید این يك دلیل و دلایل دیگر هم هست که همه می دانند بنده عرض میکنم مجلس حق نظارت و تفتیش در مالیه را دارد حالا اگر مجلس بوظیفه خود عمل نکرد و تفتیش خود را تعقیب نکرد آیا پیشنهاد دولت راجع بسیم کشی باید رد بشود و یا اینکه در ضمن پیشنهاد دولت که تقاضای سیم کشی از نقطه به نقطه دیگر کرده ما باید شرط کنیم که مجلس باید نظارت داشته باشد کدام وقت مجلس خواسته است تفتیش کند و دولت مانع شده است؟

این مطالب بهم مربوط نیست و شرط کردنش اساساً غلط است پس هر پیشنهادی که می شود باید تمام مواد قانون اساسی را اینجا طرح کنیم که باید مواد قانون اساسی اجراء شود باید نمایندگان سعی کنند و مواد قانون اساسی را به موقع اجرا گذارند دولت يك وظیفه دارد . دولت مجلس هم يك وظیفه دارد . مجلس يك اعتباری را که لازم دارد به مجلس پیشنهاد میکند و مجلس اگر صلاح می داند رأی می دهد و اگر صلاح نمی داند رد میکند و پس از رأی دادن هم در هر موقع می تواند تفتیش کند این جا باید نماینده - که آقایان سیم کشی لازم است یا لازم نیست اگر لازم است رأی بدهند و پس از رأی دادن تفتیش هم بنمایند که مثل سد جاجرود نشود آنوقت اگر خیانت کرده باشند مجازات کنند .

آرزوی که پیشنهاد ساختمان سد جاجرود بمجلس آمد لازم بود ما هم رأی دادیم و بوظیفه خود عمل کردیم منتھی وظیفه تفتیش را ما باید تعقیب کنیم و نکردیم و این هیچ مربوط بدولت

رئیس-آقای محمد هاشم میرزا
جزو کمیسیون هستند
محمد هاشم میرزا-بنده عرض میکنم
مرکس مائل است قبض خود را ارزان
نی فروشد ولی اگر کسی خواست ارزان
بفروشد و تلف کند کسی نمی تواند از
اوجلو گیری کند بواسطه همین مطالب ۳
سال است هنوز پستخانه غرامت اشخاص
را که حق الضمانه داده اند نداده اگر
آقایان می خواهند مردم در محظور نیفتند
باید هر چه زودتر رای بدهند و اگر مردم
بدانند مجلس رای داده قبوض خود را
ارزان نمی فروشند.
۳ ماه دیگر بهمین ترتیب باقی خواهد
ماند می گویند دو قران کسر می کنیم می-
فروشیم برای اینکه صاحب قبض مجبور نیست
۴ سال صبر کند.
پس هر چه زودتر رای بدهند بیشتر
بر اعتبار دولت افزوده خواهد شد هر چه
طول بدهیم بدتر است.

بنده مخالفت ندارم که صورت را
بیاورند همانطور که شاهزاده سلیمان میرزا
فرمودند اگر این صورت را بیاورند ببینیم
ترتیب چیست و چقدر است بهتر است
ولی این مسئله منافات با رای دادن ندارد
ممکن است رای داده شود بعد صورت آن
را مثل لوائح تفریح بودجه به مجلس بیاورند
نمایندگان هم اطلاع پیدا کنند
**رئیس- باید به پیشنهاد آقای رفعت-
الدوله رای بگیریم
رفعت الدوله - بنده پس می-
گیرم**

رئیس- پیشنهاد آقای سلیمان میرزا
دو قسمت است تکلیف قسمت اول معلوم شد
باید به قسمت اخیر آن رای بگیریم دوباره
قرائت می شود
(آقای منتصر الملک مجدداً
قرائت نمودند)
**رئیس- آقای وزیر این قسمت اخیرش
را قبول می کنند
وزیر پست و تلگراف- اگر
توضیحی دارند بفرمایند بعد عرض می-
کنم.**

**سلیمان میرزا- اینکه می فرمائید
قسمت اولش رد شد کویا مقصود پیشنهاد
آقای شیخ الاسلام بود
رئیس- بلی
سلیمان میرزا- پیشنهاد بنده با
پیشنهاد آقای شیخ الاسلام فرق دارد
پیشنهاد ایشان مبهم بود و معلوم نبود که
آیا باید پس از رای دادن صورت را
بیاورند یا قب از رای و بعلاوه آقای وزیر
فرمودند این صورتها چند جا کنترل شده
و موجود است در این صورت در ظرف
۲۴ ساعت می تواند یک سواد از آن
بمجلس بفرستند**

بمقیده بنده این پیشنهاد با پیشنهاد
آقای شیخ الاسلام فرق دارد و مقصود
بنده این است که از دستور خارج شود تا
آقای وزیر برای جلسه آینده صورت
غرامت را بیاورند و مطالعه کنیم و رای
بدهیم و گمان می کنم در این مسئله برای
آقای وزیر هم اشکالی نباشد زیرا فرمودند
صورت آن در دفاتر پستی است و مال سه چهار
سال قبل است
توضیحات بنده هم همان بود که قبلا
عرض کردم دیگر تکرار نمی کنم فقط
اصلی را که قائل هستم این است که هر پولی
را که مجلس رای می دهد باید برای تقشیر
او چرخهای دولت بکار بیفتد که مطمئن
باشیم بهمان مصارف می رسد و تا آن
چرخها بکار نیفتاده بهتر این است حتی الا-
مكان وقتی وزراء يك پیشنهادی می کنند
صورت جزو آن را می نویسند و ضمیمه
کنند که با اطلاع کامل رای داده
شود .

**رئیس- می فرمایند این پیشنهاد آقای
شیخ الاسلام فرق دارد آقای وزیر چه
می فرمایند .
وزیر پست و تلگراف - بنده متأسفانه
نمی توانم این پیشنهاد را قبول کنم چنانچه
عرض کردم دفاتر پستی معین است و نمره
تمام این قبوض اسم صاحبان امانات در
قادر دولتی ضبط است
حالا اگر فعل انفعالاتی در این
قبوض شده باشد بنده ضامن نیستم اگر
شخص قبض خود را به تومانی دهشاهی
فروخته باشد البته نه قران دهشاهی ضرر
کرده ولی بنده ضامن هستم که این قبوض
بر طبق نمره ثبت و اسم دارنده یا حامل
آن پرداخته شود و البته از روی کمال
صحت پرداخته خواهد شد و بعد صورت
پرداخت به مجلس تقدیم می شود هم ممکن
است تدریجاً تقدیم شود هم ممکن است
یک دفعه صورت ارسال شود سعی میکنم
دربك آتیة نزدیکی یولی تهیه کنم و این
قبوض را بپردازم و پس از پرداخت هم
صورت آن را به مجلس شورای ملی
می فرستم**

**رئیس- آقای حاج شیخ اسدالله
(اجازه)
حاج شیخ اسدالله- بنده با این
پیشنهاد مخالفم زیرا هیچ مناقات ندارد امروز
ما این رای را بدهیم و بعد هم دولت صورتش
را به مجلس بیاورد بنده هم معتقدم که هر
پیشنهادی از طرف دولت می شود صورت
جزش هم ضمیمه آن بشود ولی حالا که
نیامده مانع از رای نیست زیرا همان قسم
که فرمودند دفاتر پستی از هر چیست مرتب
و منظم است بنده هم نمی توانم بگویم که
منتظر پرداخت فوری این و چه باشند بنا
بر این رای را امروز می دهم بشرطیکه
وزارت پست و تلگراف صورت را در اول**

از منته امکان به مجلس بفرستید که آقایان
نمایندگان آن صورت را ملاحظه کنند و
البته تأدیه این این وجه هم مدتی طول دارد
وای بنده مطمئن هستم که این صورت در
ادارات پستی هست
**رئیس - نظر کمیسیون چیست
مخبر - چنانکه عرض کردم نظر
کمیسیون در این موضوع تابع نظر دولت
است
وزیر پست و تلگراف- صورت اینها هم
خیلی مفصل است و اغلب این امانات کوچک
و کم قیمت است اغلیه پنج تومان شش تومان
الی ده تومان است ولی در هر صورت جمعاً
همین چهل و سه هزار تومان می شود و در هر
صورت این صورت تقدیم می شود
رئیس- رای می گیریم به قابل توجه
بودن پیشنهادهای سلیمان میرزا آقایانیکه
این پیشنهاد را قابل توجه می دانند قیام
بفرمائید**

(عده قلیلی قیام نمودند)
**رئیس - قابل توجه نشد . فقط سی و سه
نفر از هفتاد و هشت نفر رای داده اند
پیشنهاد آقای مدرس قرائت می شود
(شرح ذیل قرائت شد)
پیشنهاد میکنم رای داده شود و صورت
را هم بفوریت آقای وزیر بفرستند
به مجلس
وزیر پست و تلگراف - هر چه زودتر این
صورت تقدیم می شود ولی صورت مفصلی
است و شامل چندین هزار امانت
می باشد
رئیس - اگر رای بدهیم جزو
قانون می شود مشروط خواهد بود
وزارت پست و تلگراف - بنده برعهده
می گیرم هر چه زودتر بفرستم
رئیس - آقای مدرس
(اجازه)**

**مدرس - شاهزاده محمد هاشم میرزا
فلسفه پیشنهاد بنده را اظهار داشتند و آن
این است که اگر امروز ما رای بدهیم قبوضی که
در دست مردم است بیشتر دارای
اعتبار خواهد بود و اگر ما بخواهیم
خدمت بطلبکاران بکنیم باید زودتر رای
بدهیم ولی اگر صورت را بفرستند بهتر
خواهد بود و ما اطلاعات کافی پیدا می
کنیم باین جهت بود که این پیشنهاد را
کردم .
وزیر پست و تلگراف - ممکن است
بنده کار آسانتری بکنم یعنی دفاتر مربوطه
را بکمیسیون بودجه بیاورند و بعد آقایانی
که مایلند تشریف ببرند و در آنجا اصل
دفاتر را ببینند .
(آقای منتصر الملک ماده واحده را
ضمیمه اصلاح پیشنهادی آقای مدرس بضمون
ذیل قرائت نمودند)
ماده واحده - مجلس شورای ملی به
وزارت پست و تلگراف مبلغ ۴۳۶۵۰**

تومان و پنجشاهی اعتبار می دهد که
غرامات امانات مسروقه پستی از ابتدای
یونت ثبیل تا آخر سال بیچی ثبیل ۱۲۹۹
را که موافق قانون پستی مصوبه مجلس
شورای ملی مکلف بپرداخت آن است در
وجه صاحبان آنها تأدیه نماید و وزارت پست
مکلف است که هر چه زودتر صورت غرامات
را بمجلس شورای ملی ارسال نماید
وزیر پست و تلگراف - بنده این
ترتیب را قبول میکنم .
رئیس - رای می گیریم بماده واحده
بترتیبی که قرائت شد آقایانی که تصویب
می کنند ورقه سفید و الا کبود خواهند داد
اخذ و استخراج آراء بعمل آمده نتیجه
بترتیب ذیل حاصل شد :
عده حضار (۷۰)
ورقه سفید علامت قبول (۴۴)
ورقه کبود علامت رد (۱۰)
امتناع (۱۶)

**رئیس - عده حضار (۷۰) با کثرت
(۴۴) رای تصویب شد .
اسامی قبول کنندگان : آقایان امیر
ناصر . حاج میرزا اسدالله شاه . منتصر الملک
حاج میرزا مرتضی صدرائی . ملک الشعراء
عماد السلطنه خراسانی . شیخ المراقین زاده
ناظم دقتر . سلطان العلماء . عماد السلطنه
طباطبائی . دکتر لقمان . حاج شیخ اسدالله
قوام الدوله . آقا شیخ محمد حسن گروسی .
سهام السلطان . مستشار السلطنه . بهاء الملک
رکن الملک . رفعت الدوله . آقا میرزا علی
کازرونی . سردار معظم کردستانی . امین
الشریعه . مدرس . آقا سید فاضل . کاشانی .
صدر الاسلام . آقا میرزا ابراهیم قمی .
حاج میرزا عبدالوهاب . عمید الممالک . محمد
هاشم میرزا . غضنفر خان . سالار معظم .
فتح الدوله . حاج میرزا اهلای محمد دولت آبادی
اقبال السلطان . محمد ولی میرزا . نصرت
الدوله . وکیل الملک . جمیل الملک . لسان -
الملک . میرزا ابراهیم خان ملک آرائی .
آقا سید محمد تقی طباطبائی . نصیر دیوان .
آقا میرزا محمد نجات .
اسامی رد کنندگان : آقایان میرزا
هاشم آشتیانی . شیخ الاسلام اصفهانی .
مؤتمن السلطنه . رئیس التجار . میرزا
ابوالقاسم خان فیوضات . سلیمان میرزا . حاج
سیدالمحققین . آقا شیخ ابراهیم زنجانی .
آقا سید محمد تدین . سردار معظم
رئیس - آقای معتمدالتجار نسبت به
اوضاع آذربایجان بیاناتی داشتند بنا بود
در این جلسه مذاکره نمایند ولی چون
وقت گذشته است گمان می کنم بماند برای
ابتدای جلسه آینده بهتر خواهد بود (بعضی
گفتند صحیح است) يك پیشنهاد بهم رسیده
قرائت می شود بعد بکمیسیون مبتکران
ارجاع می شود .
(بشرح ذیل قرائت شد)
مقام منبع ریاست مجلس شورای ملی**

چون ممکن است در مسئله تقویم کثیرا
که در ماده اول قانون مالیات مصوبه ششم
شهر جاری مشکلاتی پیش آمده و بین
مأمورین گمرک و صاحبان مال مطابقت حاصل
نشود لازم است ماده مذکور طوری نوشته
شود که صاحبان کثیرا یا مأمورین مجاز
باشند که مالیات را از عین جنس بپردازند
لهذا این ماده واحده الحاقیه ذیل را پیشنهاد
می کنم که در صورت تصویب بقانون مذکور
ضمیمه شود .

ماده الحاقیه - در صورتی که در قیمت
کثیرا در موقع خروج از رحد بین مأمورین
گمرک و صاحبان مال موافقت حاصل
نشود باید از عین مال صدی چهارم دریافت
شود .
**رئیس - بکمیسیون مبتکران ارسال
می شود و تمنا می شود که زودتر تکلیفش
را معین نمائید . آقای شیخ الاسلام اصفهانی
(اجازه)**

**شیخ الاسلام - بنده سؤالی از آقای
وزیر عدلیه داشتم چند جلسه است تشریف
نمی آورند .
رئیس - وزیر عدلیه يك چیزی نوشته
اند طبع هم شده است .
شیخ الاسلام - طبعش را بنده خیر
ندارم .**

**رئیس - جلسه آتیة روز سه شنبه چهار
ساعت بظهر مانده و دستور ازقراری است
که عرض می شود .
اولاً راپورت کمیسیون مبتکران راجع
بانزاع ابرقو از حکومت اصفهان والحاق
به یزد .**

**ثانیاً راپورت کمیسیون مبتکران راجع
بعدم اعتبار قرضه و وضع مالیات بدون
تصویب مجلس .
ثالثاً يك فقره دیگر راپورت کمیسیون
مبتکران راجع به عرومیت متوسلین بمناجم
خارجی از حقوق مدنی .
رابعاً - بقیه شور اول در قانون استخدام
کسری کمیسیونها را هم که مدتی است باید
معین شود خواهشمندم در جلسه سه شنبه معین
بفرمائید .**

**کسر اعضاء کمیسیون رسیدگی به
تقاضاهای اهالی ارومیه هم در موقع تنفس
انتخاب شده ولی چون عده کافی نبوده آن
رای باطل است پنج نفر بقیه را باید روز
سه شنبه انتخاب بفرمائید .
مجلس تقریباً یکساعت بعد از ظهر
ختم شد .**

**جلسه ۱۱۴
صورت مشروح مجلس یوم سه
شنبه یازدهم ذی قعدة ۱۳۴۰
مطابق بیستم سرطان سنه ۱۳۰۱
مجلس سه ساعت و ربع قبل از ظهر
بریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل
گردید**